

1. 文章

Khoàⁿ Tâi-oân Bûn-hòa 300 nî ê Kì-liām-hōe
1930.12 tē 549 koàn p.19
Kòa-chhài-chí 58 hō
(Tân Khêng-ku)

Chit-pang goán *Tām-súi Tjong-oh* ê hák-seng, iok 130 gōa miâ, koh ù 4 ê sian-siⁿ chòe-tīn tah 10 gēh 27 hō ngó -chiân 8 tiám, Tâi-pak hoat ê kip-hêng chhia khi Tâi-lâm. Góa pún-sin ù tãi-seng khi, só -í kàu ùi ê sí, góa í-keng tī Tâi-lâm chhia-thâu teh tán--in. Ták-ke kàu-ūi, tú sī hit ē-pó 4 tiám khah-ke, góa kap Tâi-lâm Sîn-hák-hâu ê Sian-siⁿ Ông Siú-ióng, ù chhōa in sūn-lō khi khoàⁿ Sán-giap ê Tián-lám-hōe. Âu--lâi chiah chhōa ták-ke lâi *Thài-pêng-kéng Lé-pài-tng* hioh-khùn.

Lūn khùn ê só -chāi ù hun saⁿ-ūi, chít-ūi sī Lé-pài-tng, chít-ūi sī Ko Chài-tek i-su ê kú i-koan ê lâu-téng, koh chít-ūi sī Gō Chhiu-bí i-su ê pⁿ-tⁿ lâi ê jít-pún chóng-phó. Chiáh sī úi-thok *Thài-pêng-kéng pài-tng* ê Bók-su, Tân Su-chhong sian-siⁿ, só kài-siâu ê *Thài-pêng chiáh-tng* siat-hoat.

Tī 28 hō *chá-khí*, ù chhōa khi khoàⁿ Sú-liâu ê Tián-lám-hōe. Tī hit lâi-bīn ù pài-liát chin chōe hāng ê hi-hán bûn-phín, chhin-chhiuⁿ kó -chá Hô-lân-lâng só ēng ê hui-khi kap mih-kiāⁿ, koh Tīⁿ Sêng-kong sam-tāi ê úi-bút, kap kó -chá ê *chhiⁿ-hoan bûn-su* téng-téng. Koh khi khoàⁿ Kàu-iók ê Tián-lám-hōe, òe-seng ê Tián-lám-hōe, Jiát-tài hoe-phùn ê Tián-lám-hōe, kap *Tâi-lâm Sîn-siā*. Âu--lâi ù koh chē *sēng-háp* ê *chū-tōng chhia* khi An-pêng khoàⁿ *ゼーランヂャ城 (Zēranja-jō)*. Chit ê siāⁿ tui kin-nî sng-khí, tú sī 300 nî chēng, Hô-lân lâng só khi tī An-pêng, teh chòe in ê kun-kù tōe ê só-chāi. Tī-hia ù pài chin-chōe ê kó -chá *siá-chin* teh hō lâng khoàⁿ. Âm-sí ù hō hák-seng chū-iū, sì-kòe khi khoàⁿ lâng pàng ian-hé kap lâu-jiát.

.....
 Âu--lâi ù chhōa khi khoàⁿ *Khai-san Sîn-siā* kap Khóng-chú biō, chit ê Khóng-chú biō sī thong Tâi-oân tē-it tōa-keng--ê, koh iah sī chá-sí chòe tē-it koan ê *khó-kàu-tiūⁿ* ê só -chāi. Chòe-âu ù khi khoàⁿ Chhiah-khâm lâu. Chit ê sī Khèng-an saⁿ-nî, chiū-sī Se-lék 1650 nî sī iok 279 nî chēng, Hô-lân lâng só khi ê siāⁿ, pêng-siōng lâng kā i kiò-chòe âng-mngⁿ-siāⁿ. Se-lék 1661 nî, Tīⁿ Sêng-kong *koáⁿ-tiók* Hô-lân lâng ê sí, ù kái chit ê siāⁿ ê miá kiò-choè Sêng-thian-hú, tī hit lâi-bīn ù *chông-khng* hé-iòh, kun-khi tī hia. Chit ê siāⁿ sit-chāi khi chin kian-kō, tī hit lâi-bīn ù pài-liát Jít-pún kok-lâi ták-khoán ê sin-bûn teh hō lâng khoàⁿ. Hit ē-pó koh hō hák-seng chū-iū khi khoàⁿ in só ài khoàⁿ ê hong-bīn.

Kàu hit e-hng káu-tiám ù chip-háp, tī Tâi-lâm chhia-thâu, lâi tán 9 tiám 51 hun ê kip-hêng chhia tng-lâi Tām-súi, hù 30 hō *Kàu-iok-lēng pan-pò* 40 nî ê kì-liām-sek. Taⁿ chòe-âu chioh chit ê chóa-bīn, tãi-piáu goán it-hêng ài kā *Thài-pêng-kéng* ê Tân Bók-su kap liát-ūi chhin-ài, ùi goán chit-pái ê chhut-gōa lâi *tiòh-bóa* ê hiaⁿ-tī chí-bē, ták-ke chhim-chhim seh to-siā. Tit-tiòh in ták-ke ê thiāⁿ-thàng, thòe goán *pī-pān* ták-hāng hó-sè, *tì-kàu* hō goán òe tit thang tát goán ê bók-tek, koh pêng-an kàu-chhù,

看台灣文化300年紀念會
1930.12 第549卷 p.19
芥菜子 58 號
(陳瓊琚)

Chit-pang 阮淡水中學學生，約130外名，koh有4个先生做陣搭10月27號午前8點，台北發急行車去台南。我本身有代先去，所以到時，我已經在台南車頭等--in。逐家到，是hit e晡4點khah加，我kap台南神學校先生王守勇，有chhōa in順路去看產業展覽會。後--來才chhōa逐家來太平境禮拜堂歇暍。

論暍所在有分3位，1位是禮拜堂，1位是高再得醫師舊醫館樓頂，koh 1位是吳秋微醫師病院內日本總舖。食是委託太平境拜堂牧師，陳思聰先生，所介紹太平食堂設法。

Tī 28號早起，有chhōa去看史料展覽會。Tī hit內面有排列真濟項稀罕物品，親像古早荷蘭人所用磁器kap物件，koh鄭成功三代遺物，kap古早生番文書等等。Koh去看教育展覽會、衛生展覽會、熱帶花盆展覽會，kap台南神社。後--來有koh坐乘合自動車去安平看ゼーランヂャ城。*Chit-ê*城對今年算起，是300年前，荷蘭人所起安平，teh做in-ê根據地所在。Tī hia有排真濟古早寫真teh hō人看。暗時有hō學生自由，四界去看人放煙火kap鬧熱。

.....
 後--來有chhōa去看開山神社kap孔子廟，chit-ê孔子廟是通台灣第一大間--ê，koh亦是早時做第一考校場所在。最後有去看赤坂樓。*Chit-ê*是慶安3年，就是西曆1650年是約279年前，荷蘭人所起城，平常人kā伊叫做紅毛城。西曆1661年，鄭成功趕逐荷蘭人時，有改chit-ê城名叫做承天府，tī hit內面有藏khng火藥、軍器tī hia。*Chit-ê*城實在起真堅固，tī hit內面有排列日本國內逐款新聞teh hō人看。Hit e晡koh hō學生自由去看in所愛看方面。

到hit e昏9點有集合，tī台南車頭，來等9點51分急行車轉來淡水，赴30號教育令頒布40年紀念式。Taⁿ最後借chit-ê紙面，代表阮一行ài kā太平境陳牧師kap列位親愛，為阮這擺出外來著磨兄弟姊妹，逐家深深說多謝。得著in逐家疼痛，替阮備辦逐項好勢，致到hō阮會得thang達阮目的，koh平安到厝，實在大大感謝上帝恩典，kap台南

sít-chāi tōa-tōa kám-siā Siōng-tè ê un-tián, kap Tâi-lâm kàu-hōe
ê hiaⁿ-chí ê chhin-chhiat.

教會ê兄姊ê親切。

2.

語詞	說明
<i>Chit-pang</i>	就是chit-pái ê意思。pang : 回, pái, 次。
<i>Tām-súi Tiong-oh</i>	就是馬偕tī 1882年開基ê「淡水女學堂」, 到1914年設淡水中學。 Chit-má叫做淡江中學。
<i>Thài-pêng-kéng</i>	就是台南ê「太平境馬雅各紀念教會」, 紀念1865年馬雅各醫師到 台灣宣教。1902年建立教堂。
<i>chá</i>	早 : chá 意思是時間真早。chái意思是中晝以前。
<i>kó'-chá ê chhiⁿ-hoan bûn-su</i>	就是用羅馬字寫ê土地契約書, mā號做「番仔契」。
<i>Tâi-lâm Sîn-siā</i>	1902年起好。戰後國民黨kā改做忠烈祠, 1969年拆除。Ta ⁿ chhun 武德殿kap一寡遺跡。
<i>sēng-háp ê chū-tōng chhia</i>	日文 : 乗り合い轉變做台語 : 乘合。意思就是做伙坐車。乘合ê自 動車就是lán chit-má 講ê bus, 公共汽車。
ゼーランヂャ城	就是Zeelandia, 台南ê安平古堡, 華語寫做「熱蘭遮城」。
<i>siá-chin</i>	日文 : 写真轉變做台語寫真。意思就是相片。
<i>Khai-san Sîn-siā</i>	就是「延平郡王祠」, 日本人tī 1897年kā改做開山神社, 是日本人 tī 台灣”起”ê第一間神社。
<i>khó-kàu-tiūⁿ</i>	就是考試ê所在。
<i>koáⁿ-tiók</i>	趕逐, 就是kā趕--走, 叫伊m̄-thang轉--來。
<i>chông-khîg</i>	藏khîg, 就是kā mih-kiā ⁿ 收好勢無ài hō 人chai。
<i>Kàu-iok-lēng pan-pò` 40 nî</i>	教育令頒布40年, 意思是「kàu-iok thek-gú (教育敕語)」頒布40 周年 (1890 - 1930)。教育敕語是後--來公學校修身科êhek (核) 心精神。
<i>tióh-bôa</i>	著磨, 就是辛苦, 勞苦。
<i>pī-pān</i>	備辦, 就是chhoân好勢。
<i>tì-kàu</i>	致到, 就是結局, 結果。